

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasiło avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 6.

V Ljubljani, 10. svečna 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Őrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Popravek. — Najnужnejša pomoč za učiteljsko deco. — Naš denarni zavod. — Kritikujoči glasovi. — Razstava risarij v Zagrebu. — V ofenzivi. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Št. 18/Pr.

Slavnemu uredništvu

„Učiteljskega Tovariša“

v

Idriji.

V štev. 34 z dne 1. grudna 1904 »Učitelj. Tovariša« je priobčen uvodni članek pod naslovom »Šola — v svinjaku.«

Ker je vsebina tega članka deloma zmišljena, deloma pretirana, zahteva podpisani predsednik c. kr. okrajnega šolskega sveta v Postojni na podstavi §-a 19 zakona z dne 17. decembra 1862 št. 6 drž. zakonika, da se v prihodnjo številko tega lista uvrsti na enakem mestu in z enakimi črkami sledeči

popravek:

1.) Ni res, da je na dan komisijonalnega ogleda začela elita razgrajacev razgrajati in psovati šolo, učiteljstvo, ter da je zahtevala naj gre šolski voditelj zopet prebivat v kleti, ki so namenjene njegovem stanovanju.

2.) Res pa je, da so bili pri komisijonalnem obhodu in pri obravnavi navzoči samo zakoniti zastopniki, namreč krajni šolski svet v Vremah in zastopniki všolanih občin, Britof, Famlje in Zgornje-Vreme.

3.) Res je, da se vprašanje glede stanovanja nadučitelja niti razmotrivalo ni, kajti isti nima naturalnega stanovanja, pač pa dobiva postavni ekvivalent.

Predmet obravnave je bil le ta, se li zida novo šolsko poslopje, ali pa se poišče provizorično sobo za drugi razred, kateri je bil do sedaj nedostatno nastanjen.

Vsled ponudbe Maksa Dekleva se je ogledala soba, katera bi imela po temeljiti adaptaciji služiti za drugi razred.

2.) Ni res, da je ta soba v prvem nadstropju svinjaka nekega gospoda Maksa.

Res pa je, da je ta hiša na prostem z dvoriščem, v pritličju je stanovanje s kuhinjo nekega čevljarja; v I. nadstropju so pa dve sobi, katere se bodo pa združile v eno šolsko sobo. Ta soba bode imela proti ulici tri okna, proti dvorišču pa nobenega. Vhod je pri strani po stopnicah, katere se bodo primerno zavarovale.

V dokaz temu predložim uradno sestavljeni obris.

Edino res je, da je na dvorišču neki mali svinjak, kateri je pa za šolski pouk brez pomembe, kajti šolska soba je v prvem nadstropju in nima nikakih oken proti dvorišču. Ta soba se je po izvršenih adaptacijah, katere so v komisijem zapisniku natančno opisane sprejela kot popolnoma sposobna za drugi razred, dokler ne bode mogoče graditi novo šolsko poslopje, kar je pa pri sedanjih žalostnih gmotnih razmerah všolanih treh občin popolnoma izključeno. Ugovarjal je temu edino le nadučitelj, opirajoč se na svinjak na dvorišču, na kar je pa podpisani voditelj njegov ugovor iz zgoraj navedenih razlogov odklonil, ter pristavil, da so v Britofu, Vremah in Famljah itak pri vsaki hiši svinjaki.

3.) Ni res, da so te besede izzvale buren aplavz in hinavsko vpitje klerikalnih surovežev »v hlev s šolo«.

Res je, da so vsi zakoniti zastopniki, ne glede na njihovo politično prepričanje pritrdili besedam voditelja komisije; nikdar in od nobene strani se ni slišal izraz: »v hlev s šolo«.

4.) Res je sicer, da je šolski voditelj predlagal komisiji, naj bi šla gledat še drugi prostor; a to se je zgodilo ob 2 uri popoldan, ko je bil zapisnik vže sklenjen in podpisan in ko so zastopniki občin, osobito oni iz Zgornjih Vrem in Famelj vže domu odšli. Umevno, da se je ta predlog odklonil. Člani komisije iz Postojne so potem ostali le toliko časa v Britofu, da so se lahko pravočasno odpeljali na kolo-dvor v Divačo.

5.) Ni res, da so bili razgrajaci izključno klerikalci, ščuvani po krajnem šolskem nadzorniku Janku Dekleva.

Res je, da pri vsej komisiji ni bilo nobenega razgrajaca in da so se vsi povsem dostojno vedli, toraj tudi ni res, da bi bil Janko Dekleva sploh ščuval.

Zaradi tega pa tudi za c. kr. okrajni šolski svet ni nobenega povoda proti Janku Dekleva, kot okrajnem šolskem nadzorniku, postopati.

C. kr. okrajni šolski svet.

V Postojni, dne 1. februarja 1905.

Lapajne,
predsednik.

Najnujnejša pomoč za učiteljsko deco.

Učiteljsko gmotno bedo še dokazovati, bi se reklo, nositi vodo v morje. Učitelj-samec morebiti še izhaja, če živi prav zmerno, oženjenec pa ima že težave. Ko pa pridejo otroci, družina, se prične zadrega. A dokler ostanejo otroci doma, se vendar še kako prerine. Kadar pa gredo otroci v šolo z doma, pridejo za učitelja in njegovo družino bridke ure, nepremagljive težave.

Zaničevalci našega stanu sicer pravijo, da nam ni treba dajati otrok študirat, ampak naj jih damo učiti rokodelstva. A gledati moramo vkljub temu, da pridejo naši otroci, če so zmožni, do boljšega in lažjega kruha. Saj da tudi kmet otroka v šolo, da bi si lažje služil kruh kakor on, kar je čisto pravilno, ker to je napredek.

Torej v šolo moramo dajati otroke! A kako naj jih vzdržujemo n. pr. v Ljubljani?

Poznamo učitelja, ki je imel lani tri otroke v Ljubljani v šoli in je plačeval zanje mesečno 80 kron. A kaj pravite, koliko je imel ta učitelj plače? 118 kron na mesec. Torej mu je ostalo 38 kron zase, za ženo in za obleko in druge potrebščine za otroke. Soproga tega tovariša, ki je, mimogrede povedano, klerikalec, je omikana gospa iz dobre ljubljanske hiše in njen mož služi v trgu, kjer je precej gospode. Če hoče hoditi okrog kolikortoliko spodobno oblečena, si mora družina pritrgovati pri hrani. Po domače povedano: stradati mora!

Takih zgledov pa imamo mnogo. Nekaj smo jih že navedli v svojem listu. Taki siromaki v našem stanu so potrebni najnujnejše pomoči. Če nečejo precej pomagati vsem, naj pomorejo vsaj tem, ki so usmijenja vredni ljudje?

To bi se pa dalo storiti na ta način, če napravijo gotovo število ustanov za učiteljske otroke, ki se ne šolajo doma. Če napravijo v vsaki kronovini le 100 takih ustanov po 200 kron, kar bi znašalo na leto 20.000 K, kako mnogo bede bi s tem olajšali, a davkoplačevalcev bi tudi preveč ne obremenili. Pri regulacijah učiteljskih plač imajo namreč največ ozirov na davkoplačevalce, ki pa ne mislijo nanje obstrukcijski poslanci, kadar prejemajo dijete.

Predpust je. Vsakovrstne, tudi katoliške plese aranžirajo. Veselice in bali so na dnevnem redu. Za vse je dovolj denarja, za drage obleke, šopke, kočije, godce. Samo za učitelja ga ni. On živi daleč kje na kmetih, v hribih, oddaljen od drugih omikanih ljudi, edina zabava so mu delo, knjige in časniki, a naj mu manjka še kruha? Verjemite, to žene človeka med socialiste!

Pristojnim učiteljskim društvom priporočamo, naj v gornjem smislu izroče prošnje na deželne odbore, da pride v prihodnjem zasedanju dežel. zbora ta zadeva na dnevni red, ali pa naj poskrbe, da vložijo glede tega poslanci nujne predloge.

Toda to je — to poudarjamo! — najnujnejša pomoč, ki naj za prvo silo podpre največje siromake našega stanul. Sami od te pomoči ne bodo imeli ničesar, v prid bo hodila le njih otrokom. Učiteljstvu samemu pride pomoč šele tedaj, kadar izvedejo sklepe velikega znanega učiteljskega velikončnega shoda, ko je dobilo kranjsko učiteljstvo častno zagotovilo, da mu izboljšajo žalostni gmotni položaj. Od tedaj se bliža že druga Velika noč, a častno zagotovilo ni še prišlo do realizovanja, dasi je bilo že obilo prilike!

Glede dostojne uredbe plač mora vse učiteljstvo brez izjeme vztrajati na stališču, da mu bodo plače v resnici urejene šele tedaj, kadar bodo enake plačam državnih uradnikov. Kar je bilo mogoče dognati v Bukovini, to je mogoče tudi v slovenskih kronovinah.

To pa pojde samo z vstrajnim delom.

Ta današnji naš članek pa je le donesek k ilustraciji prežalostnih razmer, ki vladajo med našim učiteljstvom, ki ga moré in navdajajo z obupom!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registrovana zadruga z omejenim jamstvom,

Promet januarja 1905 K 18.166.10.

Kritikujoči glasovi.

Času primerna draginjska doklada.

V »Gorenjcu« čitamo: Od kar je zakraljevala v kranjski deželni zbornici dr. Šusteršičeva obstrukcija, s katero misli ta izsiliti s pomočjo nekaterih političnih klovnov splošno volilno pravico, po kateri naj bi zavladal po lepi Kranjski pogubonosni klerikalizem v vsi svoji sedanji odurnosti, čaka zaman mnogo važnih reči končne rešitve. Usodo te te dr. Šusteršičeve samoglavosti občuti bridko tudi prepotrebna regulacija učiteljskih plač. Z glavo skozi zid doslej še ni nihče prišel, o čemer se bo moral prej ali slej prepričati tudi sam dr. Šusteršič.

Da skrajna napetost vsaki stvari le škoduje, so uvideli že mnogoteri, ki so sicer dr. Šusteršiču tudi glede obstrukcije do zadnjega časa slepo pritrjevali.

V neki seji krajnega šolskega sveta pri nas v Trzinu je namreč predlagal ravnatelj naše ljudske šole, g. J. Kragl, naj isti blagovoli podeliti trškemu učiteljstvu primerno draginjsko doklado dotlej, da se zadostno uredi regulacija plač kranjskega učiteljstva. Predlagano je bilo, da naj se da vsako leto učiteljem 200 K, učiteljicam pa 100 K kot draginjska doklada. Ta predlog je bil sprejet enoglasno. Pa to še ni vse! Predlog sta med drugim kar najtopleje priporočala nemški klerikalec g. Gassner in tudi naš župnik gosp. Špendov, ki sta ob tej priliki tudi temu predlogu primerno ocenjevala nesmiselno obstrukcijo v našem dež. zboru.

Ker z ozirom na današnje zmedene razmere ni upati, da bi se učiteljske plače kmalu uredile, zato naj bi storili enak sklep vsaj vsi napredni krajni šolski sveti; zakaj če je bilo kaj takega mogoče in vrhutega še soglasno — tu v Trzinu, kjer smo najmanj pričakovali učiteljske draginjske doklade, se to lahko uresniči mnogo prej skoro povsod drugod.

K temu dopisu nam poroča prijatelj:

To »Gorenjčevo« vest se nam zdi potrebno v toliko popraviti, da je ta predlog stavil nemški tvorničar G o e k e n — Učiteljstvu so takoj izplačali celo svoto za eno leto nazaj. — Tudi v Kranju se bavijo poklicani faktorji z enakim vprašanjem, in prepričani smo, da ga rešijo sebi v čast, učiteljstvu pa v korist.

In Ljubljana?!... In drugi kraji?!...

* * *

Važen odlok c. kr. deželnega šolskega sveta.

»Gorenjec« poroča iz Kranja: »Tukajšna kaplana sta kot kateheta na tukajšnji ljudski šoli začetkom letošnjega šolskega leta zapovedala šolarjem, da morajo ob nedeljah in praznikih prisostvovati takozvani »deveti maši«, ki je vedno združena s pridigo, namenjena odraslim poslušalcem. Nadalje sta zahtevala kaplana, da naj se otroci ob nedeljah udeležujejo popoldanskega krščanskega nauka in ob nedeljah ter delavnikih večernih litanij, kateri cerkveni opravili sta istotako spojeni s pridigami. Kateheta sta v šoli na ta način pritiskala na otroke, da so vsi tisti šolarji, ki se niso pokorili njunim ukazom, morali stopiti pred klop in povedati vzrok, zakaj se niso udeležili tega ali onega omenjenih cerkvenih opravil. Eden kaplanov je celo izjavil, da bodo dotičniki, ki ne bodo ustrezali njegovim zahtevam, dobili iz verouka slabše rede. Že nekaj let sem so vsakokratni kateheti tudi še nalagali otrokom, da naj pišejo nedeljske pridige, ki so bile večkrat politične in za nedoraslo mladino celo pohujšljive vsebine. Z ozirom na navedeno je krajni šolski svet v Kranju s posredovanjem okrajnega šolskega sveta prosil deželni šolski svet za pojasnilo, v koliko so kateheti opravičeni staviti napominane zahteve. V tej zadevi je deželni šolski svet z dopisom z dne 12. novembra 1904 izdal nastopni odlok: 1. Ker v Kranju ob nedeljah in praznikih ni skupne šolske službe božje, mora previdnosti staršev, oziroma njih namestnikom biti prepuščeno, da določijo, katere nedeljske ali prazniške maše naj se njih šolodolžni otroci udeležujejo. 2. Ravnotako se tudi ne more zahtevati verne udeležbe šolodolžnih otrok pri popoldanski službi božji ob nedeljah in praznikih in pri večernih litanijah. 3. Zahtevo katehetov na obeh tukajšnjih ljudskih šolah, da morajo otroci pisati nedeljske pridige, se mora odpraviti, ker je nevarno, da se s tem mladež preobloži, nadalje, ker tako pisanje pridige večkrat ni lastno delo šolskih otrok, temveč spisano po narekovanju odraslih in tedaj tudi v vzgojevalnem oziru dvomljive vrednosti.«

Ta odlok priobčujemo v informacijo in ravnanje.

Razstava risarij v Zagrebu^{*)}

(Nekoliko odgovorov.)

Naš tednik »Učit. Tovarš« je prinesel v svoji 5. številki poročilo o razstavi risarij v Zagrebu iz peresa g. »— á —«. Sicer me jako jako veseli, da so si nekateri tovariši ogledali to jako instruktivno razstavo, bilo jih je do 20, a žal, da moram obenem izjaviti, da si je omenjeni poročevalec tovariš »— á —« ogledal razstavo malo bolj — naj mi oprostite trd izraz — površno.

Ker se je g. poročevalec v svojem poročilu dotaknil tudi moje malenkosti — hoté ali nehoté — ki je imela toliko poguma, da je poslala izdelke svojih učencev na tako razstavo, v katero so poslali priznani v vseh mogočih šolah in raznih risarskih tečajih izobraženi risarski strokovnjaki, najrazvitejših mestnih šol — ljudskih ni skoro nič — izdelke svojih učencev, dovoljujem si nekaj opazk zapisati kot nekaj »pro domo«.

Razstava sama na sebi je pač vredna, da si jo ogleda vsak slovenski učitelj, ki se količkaj zanimlje za novo strujo

v risanju. Le žal, da ravno naš c. kr. deželni šolski svet stori v tem pogledu tako malo. Vse, kar je storil za povzdigo risarskega pouka po novi metodi, je to, da je določil nekatere učitelje, ki naj goje risanje po novi metodi, ter za to izdal nekaj ukaz. Seveda je v tem ukazu modro zamolčano, kje naj dobi dotični učitelj ves oni potreben material, ki je potreben ravno pri pouku tega predmeta — posebno ako vpoštevamo ono specialno mizerijo, ki vlada v kranjskem šolstvu, kar se tiče naklonjenosti posameznih krajnih šolskih svetov, ako je treba nabaviti šolam potrebnih učil. Sicer trde, da je Stvarnik ustvaril svet iz nič, samo rekel je, in zgodilo se je; a naš c. kr. deželni šolski svet je menda tudi tega mnenja, samo ukazati je treba, in zgodilo se bo.

Razstava pa — po mojem objektivnem mnenju — ne odgovarja popolnoma oni zahtevi, na koji podlagi so jo hoteli prireditelji menda imeti. Zakaj razstava bi morala biti nekaka ilustracija onih uspehov, ki jih je dosegla ravno ljudska šola na polju novodobne metode v risanju. Ako pa se ni moglo doseči tega zbog premale udeležbe raznih šol, naj bi se pa vsaj razstava tako uredila, da bi se kategorije posameznih šol: t. j. ljudskih — seveda kmetijskih in mestnih — obrtnih, gimnazijskih, realnih in seminarskih — zvrstile skupaj. — To bi bil nekaj pregled! Ako se pa zmešajo kategorije vseh šol skupaj, dobi obiskovalec-lajik pač jako ugodno sodbo o razstavi ker je urejena prav umetniško, a obiskovalec-pedagog, ki ga zanima v prvi vrsti razstava s pedagoškega, a v drugi vrsti šele z umetniškega stališča, ponese iz te razstave ves drugačen pojem.**)

Toliko vobčel!

A sedaj k »pro domo«

Poročevalec piše: »Razstavljene so tudi risarije našega vrlega tovariša g. Šege iz Dol. Logatca, ki vzbujajo splošno zanimanje. Izdelane so tako mojstrsko lepo, da so nekateri posetniki kar z majevali z glavami, meneč, to niso izdelali sami učenci. Na vprašanje nekega slovenskega obiskovalca rastave na gosp. Tomašiča, kako on misli o Šegovih risarijah, je dejal, da so jako izborne, a ne odgovarjajo sedanjemu stremljenju reforme v risanju, ker so nekatere izdelane po modelih, in sicer v beli boji, kar ne odgovarja naradni barvi. Dejal je tudi, da je najbrže mnogo, mnogo pomagal učitelj učencem, kar se tudi ne strinja z novo strujo, ko naj učitelj le genetičnim potom sugestivno pomaga učencem pri risanju.«

Gospodu poročevalcu povem, da sem tudi jaz zmajeval z glavo oni dan, ko sem bil navzoč pri otvoritvi razstave, ker nisem našel v tej ogromni množini razstavljenih risarij niti ene iz slovenskih krajev. Mislil sem si: kje ste oni slovenski šolniki, ki slovite na Slovenskem v višjih sferah kakor vzor-pedagogi?! Sam sem bil, čisto sam...

Kar se pa tiče misli dragega mi tovariša g. Tomašiča, odgovarjam na kratko. Upam, da poznam vsaj nekoliko smoter in stremljenje nove struje v risanju, akoravno nisem prehodil še Nemčije, a vglobil sem se pač nekoliko v razne pisatelje te nove struje, bodisi pisane v nemškem, slovenskem, češkem, srbskem ali pa hrvaškem jeziku; pri vseh sem pa naletel na neko značilno dejstvo, da nimata skoraj dva enakih misli, kar je menda najboljši dokaz, da nimamo v tej struji še pravih tal, temveč da izkušajo vsi zagovorniki si pridobiti

^{*)} Da čujemo tudi drugi glas in da ne trpi naš tovariš krivice, zato priobčujemo ta članek.

^{**) Tem mojim nazorom je pritrdil tudi duša vse razstave gospod tovariš Tomašič.}

nekako trdnih tal tako, kakor oni človek, ki je po nesreči zabredel v močvirje. Tavamo še!

Ne umevam pa g. tovariša Tomašiča, zakaj bi risanje po modelu ne odgovarjalo zahtevam nove struje! Ako hočem risati kak okrasek te ali one hiše — in ti okraski so jako različni — bom vendar prinesel učencem v šolo priličen model, posebno ako človek slučajno zna modelirati — da ga mi preriše; cele hiše menda pač ne bom vlačil v šolo, še manj pa, da bi o zimskem času podil učence pred to ali ono hišo dotične okraske risat. In predmeti v prirodi? Ali ne moremo smatrati vseh teh predmetov kakor modele? Menda pač!

Iz jako tehtnega vzroka sem pa rabil pri vseh razstavljenih risarijah le raznobojni papir (tonpapir) kreda in oglje. Barvasti sta menda le dve risbi. Ti vzroki so: 1) Vse risarije, ki sem jih razstavil, so napravljene v šolskem letu 1904/5 v dobi od 15. septembra do 10. decembra. Le ena je iz l. 1903/4.

To dobo — namreč do pomladi — pa smatram jaz le kakor dobo, kjer se naj učenci priuče prav korenite ročnosti v posnemanju raznih oblik, o perspektivi i. t. d. i. t. d. In kakor menda g. tovariš Tomašič ne pusti risati svojim učencem na vse one razne table, ki jih ima v svoji šoli z raznobarnimi kredami, temveč rabi edino le belo kreda, tako sem tudi jaz uvedel v svoj razred takozvani »tonpapir« namesto tabel, — in pri tem imajo učenci to dobro, da rišejo vsi obenem — in kreda kakor tudi oglje. Pripomnim pa, da moram še to kupovati iz — lastnega žepa.

Kakor hitro pa prispe vigred v deželo, bomo pometali kreda in oglje v kot in pričeli bodo učenci — kakor spretni praktiki — posnemati pestro prirodu v vseh njenih bojah. In takrat se bom drznil zopet poslati v stolni Zagreb kolekcijo risarij v prirodnih barvah, ako mi bo dovoljeno.

Da se prepričajo, koliko pomagam učencem pri izdelovanju posameznih risarij, predlagam le sledeče: Kdor ne veruje, da nisem pri izdelovanju razstavljenih risarij napravil niti ene črte, vabim dotičnega, da naj se potruži v moj razred — in tu se upajo moji učenci izvršiti pod kontrolo toliko risarij po naravi, kolikor jih bo hotel.

Torej?!

I. Šega.

V ofenzivi.

(Dalje).

Da bi dobili v kratkem slovensko univerzo, še misliti ni. Nemec in Lah nas zaničujeta, vlada pa nas zanemarja in prezira, ker se boji zamere prvih dveh. Vlada se boji le tistih, ki se ji postavijo po robu. Mi Slovenci smo krotke, dinastiji zveste in vdane duše, dobri za krvni in materialni davek, za vse drugo nas nočejo poznati; zadosti je, če nam kaj obljubijo in nikoli nič ne dajo. Kaj nam je storiti? Najprej moramo gledati, da zbudimo narodno zavest. Brez narodne zavesti se bliža naš narod čedalje bolj narodnemu poginu.

Naš narod prav malo ali celo nič ne ceni svoje narodnosti. Žalostno je slišati, kako visoko ceni nemški jezik in kako poniževalno govori o svojem lastnem materinem jeziku. Ne ve ali noče vedeti, da smo sinovi velikega in mogočnega slovanskega plemena. Nič ni narod-

nega ponosa, narodne zavednosti in ljubezni do jezika in rodu. Razen omikancev je med preprostim ljudstvom narodna zavest pod ničlo. Nemec in Lah sta nadahnjena s fanatizmom, naš narod pa mlačen, brez narodne zavednosti. Ni čuda, da se kmalu potujči, ko pride naš človek med tujce. Sramuje se svojega materinega jezika, sramuje se svoje narodnosti. Mesta: Trst, Gorica, Pulj, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj in mnogo trgov je preplavljenih z našo krvjo, a izgubljeni so za nas. Nič ne bi škodovalo, ako bi bil naš narod v narodnem duhu fanatizovan in ko bi ne bil tako brezmejno neumno klerikalen! Klin s klinom — mora biti naše geslo, drugače smo izgubljeni. Šola ne more vsemu kaj; mladina kmalu pozabi, razume slabo, ker je še nerazvita; narodni ponos, zavest in ljubezen se razvijajo do popolnosti šele kasneje v družbenem življenju. Tukaj nas čaka mnogo truda, dela in boja.

Boj mora biti, ker le v boju je napredek; a ta boj se mora pričeti na pravem mestu, pri začetku, ne pa pri koncu. Narodna zavest je prvo, najpotrebnejše, najkoristnejše in najnujnejše narodno delo. Kdor je temu nasproten, ni prijatelj našemu narodu, ampak njegov zakleti sovražnik!

Že vidimo, kako se nam rogaje posmehujejo, češ: »Ta brezverec nas bo učil, kaj je treba! Vera, vera je na prvem mestu, ne pa narodnost, narodna zavest in ljubezen do naroda! Tako uči brezverski liberalizem; kdor pa višje ceni narodnost kot vero, je pogan!«

Stopimo zopet med maso sosednega italijanskega naroda; prepričajmo se, ako je resnična trditev, da je prenapeta narodnost poganstvo! Ne poznamo bolj sangviničnega naroda, kakor je ravno Italijan. Za malenkost se vjezi, da razsaja, kolne, pa tudi zabode z nožem, kar je splošno znano. Sangviniki so hitre jeze, ki jim pa hitro mine, da postanejo kmalu krotki, dobri in odpustljivi. Istega Laha, ki je pred kratkim časom klel Boga in vse svetnike, Najsvetejše in svojega bližnjega, vidimo sedaj na kolenih klečati v cerkvi in moliti z zbrano pobožnostjo in gorečnostjo, ki je lastna le Lahu. Z isto gorečnostjo, ki zna z njo žaliti Boga, ga zna prositi tudi odpuščanja: vkljub svoji bestijalni prirodi je vnet, dober in pobožen kristjan. Z isto gorečnostjo, ki z njo greši in moli, ljubi tudi svojo domovino in svoj materni jezik. In katoličanstvu je ljuba ta narodna individualnost, drugače bi si ne izbralo Rima, središča Italije, za sedež Kristusovemu namestniku, glavarju katoličanov, rimskemu papežu; sv. Duh bi ne izbral za božjega namestnika sedanjega papeža, ki je znan kot italijanski patrijot.

Kaj se učimo iz tega? Da moramo gojiti verski čut vzporedno v isti meri tudi s patriotskim čutom. Ako bi ne imel Italijan take narodne zavednosti, kakor jo ima, bi bil še danes pod tujo oblastjo in pod tujčevo peto. Zgodovina nas uči, kako se je Italija vztrajno borila in neustrašeno bojevala do končne zmage. Narodna masa je verna in narodna. Ali je v Italiji vera v nevarnosti? Nikakor ne! Tam so tudi liberalci in celo framasoni v velikem številu, ki jih pri nas ni, pa ti vsi so z maso enega narodnega duha, čeprav so v verskih zadevah navskriž. Kdor bi hotel v Italiji učiti, da je patrijotizem poganstvo, bi se mu vsi posmehovali in ga imeli za norca. To je mogoče le pri nas učiti, kjer je narodna zavednost še mlačna in zaspana. Srce boli človeka, ko bere v »Primorskem listu«, ki izhaja sredi fanatičnega iredentizma, da je narodnost poganstvo. Naše ljudstvo je verno, toda brez iskrenega domoljubja.

Naš klerikalizem uči, da je narodnost brez vere poganstvo; z vnetostjo, lahko rečemo, s strastjo razširja med narodno maso verske uke, versko prepričanje in se poslužuje vseh dopustnih in nedopustnih pripomočkov le v ta namen — o narodnosti je pa tih kot grob. O tej pove tuptam kaj malega le v političkih časnikih, pa brez posebne gorečnosti. Ali je to pravilno? Patrijotizem bi morali gojiti v isti meri, z isto gorečnostjo in vnemo kakor verski fanatizem. Ali kaj vidimo? Naš klerikalizem, ki je bil nekdanj naroden, je postal sedaj mlačen in do skrajnosti popustljiv. Prav je, da skrbi za zveličanje duš, prav pa ni, da pri tem tako hudo zanemari narodno zavednost. Najhuje pa je, da je največ mlačnosti ob periferijah na Koroškem, Štajerskem in Primorskem, kjer bi morali vojevati narodni boj na življenje in smrt. Duhovščina sama je tu brez narodne zavednosti, ako je pa kdo zaveden, se ne sme ganiti; od zgoraj je to prepovedano — narodnost je poganstvo!

Ali je bil tudi Slomšek tak? Ta je bil naroden, do skrajnosti delaven, a poleg tega tudi pobožen duhovnik in škof. Najlepši zgled nam je, kaj more narediti med narodom zaveden duhovnik.

(Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Prosinca meseca sem razposlal vsem društvenikom poštne položnice, da plačajo letnino za l. 1905. Pretežna večina se je že odzvala mojemu pozivu; tiste člane pa, ki se še niso, prosim, da to store še tekom tega meseca (§ 5. b) društvenih pravil.) Rad bi imel vse v najlepšem redu, a opominjati mi je kaj sitno in potratno delo. Nihče naj ne pozabi priložiti 20, oziroma 10 h. Članov je danes 196. Skrbite, da se število poveča!

Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Štajersko.

Slovenjegraško učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor 6. januarja t. l. Predsednik v svojem nagovoru z zadovoljstvom naglašja, da zopet vlada sporazumljenje in edinstvo v našem društvu, ko so se poravnala nekatera nesoglasja, ki so se pojavila tekom leta. Obenem nas opominja, da je ena glavnih dolžnosti, ki jih nam nalaga stanovska zavednost, da se vsa med društveniki nastala nesporazumljenja in nasprotstva med njimi samimi poravnajo, ne da bi drugi svet kaj zvedel o tem in da bi tako kratili svoj ugled. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je bil poset društvenih zborovanj prav dovoljen. Samo dva člana sta se odlikovala z vsakokratno odsotnostjo. Tajnik je mnenja, naj se taki malomarni tovariši izbrišejo iz imenika društvenih članov,*) zakaj članstvo pri učiteljskih društvih smatrajmo za nekaj častnega, česar postani deležen samo oni, ki nam je tovariš ne le po stanu, nego tudi po mišljenju.

Napram onim, ki se iz različnih razlogov odtežajo društvu, poudarja, da zahteva stanovska zavest, da vestno obiskujemo društvena zborovanja, najsi nam ondi ugaja ali ne, in če nam tudi ne nudijo razvedrila in zabave, ki si ju želimo, in četudi nas ne odškodujejo za žrtve, ki jih nam nalagajo — gre za našo organizacijo. Okrajna učiteljska društva so nje temelj, ondi se informujemo, posvetujemo in sklepamo o vseh stanovsko in organizatorično važnih stvareh. Osebne želje in oziri pridejo šele v drugi vrsti v poštev. Pač pa je pravica in dolžnost vsakega člana, da razkrije in po svojih močeh pomaga odstraniti vse nedostatke, ki jih najde v društvu.

Glede našega stanovskega glasila obžaluje, da se nahaja v okraju še nekaj šol, kjer ni najti »Učiteljskega Tovariša«, dočim dobiva »Bundov« organ vsak društveni član. Poudarja,

*) Prav tako!

Uredn.

da je »Tovariš« edino stanovsko-politično glasilo slovenskega učiteljstva, ki ga mora torej čitati vsak, kdor hoče biti poučen o njega položaju, delovanju in stremljenju. Da nekateri nima nič smisla za večje celokupne akcije slovenskega učiteljstva, da govore o kranjskih učiteljih in kranjskih zadevah, ko gre v resnici za interes vsega slovenskega učiteljstva, da so sploh postali tesnosrčni separatisti, pride baš od tega, ker ne čitajo »Tovariša.«*)

Kakor je posneti iz poročila blagajničarice, je društveno imetje zopet naraslo za nekaj kron.

Društveni odbor se je konstituiral iz starih odbornikov, izvzemši podpredsednika, ki je bil zanj izvoljen tovariš Simon Šalamun.

Slišali smo predavanje tovariša Vrečka o telesni kazni. Seve, da obsoja one laži-vzgojitelje, ki jim je najnavadnejše in najporabnejše disciplinarno sredstvo — palica, ki z nasilnostjo in kruto strogostjo dosežejo vzorno, prav »železno« disciplino, a pri tem more duha gojenčevega, uduše v kali vsa nežnejša čustva, da postane gojenec top, brezbrizen, nedostopen milejšim vplivom. Označi telesno kazen kot poniževalno, ki v zdravem, nepokvarjenem otroku zbuja globoko sram, odpor, srd, ki se dostikrat izpremeni v maščevalnost nasproti učitelju. Upornemu poveča trmo, bojazljivca stori še strahopetnejšega in potuhnjenega. S Komenskimi primerja učitelja, ki pretepa otroke, z muzikom, ki svoj neuglašeni instrument obdeluje s pestmi, ko bi se imel s paznostjo posluževati sluha in prstov, da ga uglesi. Obžaluje in pa priznava nedostatnost disciplinarnih sredstev, ki so nam na razpolago in opozarja na kočljivost § 24. drž. šol. zakona, ki je postal usodepoln že za marsikakega učitelja, dasi se je vestno izogibal, rabiti nasilna sredstva, a je v hipni razburjenosti storil čin, ki ga je potem sam obžaloval. Nasprotno pa se ne zgodi nič učiteljem, ki hladnokrvno in preračunljivo rabijo palico kot navadno in najkomodnejše disciplinarno sredstvo.

Končno nas predavatelj še opozori na znamenito knjigo švedske pisateljice Ellen Key, v nemškem prevodu naslovljeno »Das Jahrhundert des Kindes.«**) Hrani v sebi najintimnejše slike in opazovanja otroškega bitja in žitja, tako da jo more vsak vzgojitelj čitati le z največjim pridom.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je imelo dne 8. januarja v Šmarju svoje glavno zborovanje. Iz tajnikovega letnega poročila (1904) posnamemo, da šteje društvo 35 pravih članov in 3 častne člane. Večina pravih članov je naročena vsaj na en »Zavezin« list. Ti listi se sicer priporočajo že sami, vendar ostane še dela dovolj za poverjenike. Zborovanj je bilo 7, pri katerih sta bili dve predavanji, štiri manjše razprave in več važnih razgovorov pedagoškega in šolsko-politiškega obsega. V blagajnici je prav pohlevna vsotica kot preostanek.

Pri tem zborovanju je bil enoglasno zopet izvoljen za predsednika tovariš Strmšek, ki je danes zopet, kakor že nekaterikrat poprej, navduševal, rotil cenjene tovarišice, da zapuste svojo, recimo, rezervo ter stopijo kot aktivno mobilizovana četa v vrste tovarišev bojevnikov. Ni še 10 let, kar je imel šmarski okraj samo eno učiteljico, v lanskem letu je bilo pa 20 tovarišic in 19 tovarišev tu nameščenih! Moškega učiteljskega naraščaja ni v ta okraj, četa bojevnikov se ne popolnuje, stare moči pešajo — premoč je pa v rezervi in se ne gane! Kam plovemo? —

Najvažnejša debata je bila o §-u 24. šol. in učnega reda. Sklenilo se je: »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« se naprosi, da tudi ona tako, kakor je to že storil »Deutsch-östr. Lehrerbund«, vloži motivirano peticijo, oziroma memorandum na ministrstvo za uk in bogočastje za izpremembo §-a 24. šol. in učnega reda. Bratska društva se pozivljajo, da se oglase s sličnimi prošnjami pri »Zavezi«. Prihodnje zborovanje bo 25. marca v Šmarju z zanimivim vzporedom. Na snidenje!

*) To so čudni patroni taki ljudje!

Uredn.

**) To je jako lepa knjiga, samo da je premalo poznajo.

Uredn.

Književnost in umetnost.

Glasovi o naših listih. »Ljubljanski Zvon« piše v 2. letošnji številki o »Zvončku« tako-le: »Zvonček«, list s podobami za slovensko mladino, je nastopil svoje VI. leto. »Zvonček« pod skrbnim vodstvom g. E. Gangla od leta do leta vidno napreduje. Ljubezen do naše dece zahteva, da pridno podpiramo list, ki mu je glavni namen, blažiti mlada srca, voditi jih k lepemu in dobremu ter polniti jih z nedolžnim veseljem. Velika je požrtvovalnost, s katero vrši »Zvončkov« urednik svojo ne baš lahko nalogo, in, od srca želimo, da bi si priborila ta požrtvovalnost ono priznanje, ki ga zasluži. Nobena slovenska hiša, kjer je šolska mladež, bi ne smela biti brez tega najboljšega mladinskega lista!

O »Učiteljskem Tovarišu« pa piše isti list v isti številki to-le: »Učit. Tovariš« se je izpremenil z novim letom v tednik in je nastopil obenem svoj petinštirideseti letnik. Vrlemu glasilu upravičenih teženj jugoslovanskega učiteljstva želimo najlepših uspehov!

Za te laskave besede izrekamo »Ljubljanskemu Zvonu« lepo zahvalo. Obenem ga najtopleje priporočamo svojim tovarišem. »Ljubljanski Zvon« deluje že petindvajseto leto v procvit slovenske književnosti in si je pridobil zanjo neminljivih zaslug. Med svojimi sotrudniki ima tudi lepo število slovenskih naprednih učiteljev.

„Mitteilungen des Musealvereines für Krain“ prinašajo v zadnji številki spis »Lokale Florenschilderungen aus Krain und dem Küstenlande«, ki ga je spisal znani strokovnjak nadučitelj g. Justin.

Vestnik.

Današnjega uvodnega članka nismo spisali sami, delo nam je olajšala tamkaj podpisana šolska oblast. Dasi smo prejeli popravek šele po dveh mesecih, smo ga vendar žalostnoveseli, ker deloma priznava prav tisto, kar smo pisali mi. Veseli smo brez žalosti tega tudi zato, ker je provzročil naš članek, da bodo v imenovanem kraju vendarle uredili šolske razmere, kakor morajo biti urejene. Prepričani smo tudi, da bodo ravnali pri takih in enakih prilikah poklicani faktorji samo tako, kakor je šolstvu v korist. Tega uspeha smo veseli vključno temu, da nas ravno zaradi tega slučaja imenuje »Slovenec« — »sramotivce kranjske dežele!« Mislili smo, da nas bo prijatelj »Slovenec« prijel še tiše, a to pot smo ušli še precej zdrave kože. — Glede tega članka se je oglasila tudi »Edinost«, in sicer je priobčila »Poslano«, ki ga je podpisal g. Janko Dekleva. (Glej »Edinost«, štev. 33. z dne 2. t. m.) To »Poslano« je zgolj polemičnega in osebnega značaja, kjer »gunca« pisec tamkajšnjega nadučitelja. Mi bi tega spisa niti ne omenjali, ako bi tamkaj ne čitali stavka: »... sem poslal omenjemu listu (»Učit. Tov.«) nekaj čisto mirnih stvarnih pojasnil z vljudno prošnjo, da bi se objavila. A to se menda ne more in ne sme priobčiti v stanovskem glasilu. Tam se more in sme samo napadati.« — Temu nasproti izjavljamo, da naša uredništvo prejelo nikakih pojasnil, da jih torej tudi nimoglo objaviti! — Torej morala? — Tudi v tržaški »Edinosti« ne sme nihče sumničati našega poštenja in se neopravičeno zaganjati v nas. To si naj zapišejo mogočni gospodje v spornih!

Učiteljski konvikt. G. Jakob Žebre, nadučitelj v Starem trgu pri Ložu, nabral 2 K 12 h.

Čekovni promet. Letnina za 1904: G. F. Rant, nadučitelj v Ratečah; gdč. Avgusta Kolnik, učiteljica v Ratečah pri Zid. mostu; g. Martin Šalamun, nadučitelj, gospod Mil. Vršič, učit., g. Karol Pintarič, učitelj, gdč. Ana Trstenjak, učiteljica, gdč. Marica Posega, učiteljica, vsi pri Sv. Miklavžu pri Ormožu; g. Fran Praprotnik, nadučitelj in gdč. Ljudmila Plaper, učiteljica v Mozirju.

Učiteljski dobrotniki. Vesela družba na Vrhniki 20 K; g. Alojzij Vernik, c. kr. poštni kontrolor v Ljubljani 15 K;

g. Ivan Krulec, vadniški učitelj v Ljubljani 20 K; g. Ivan Božič, veleposestnik in deželni poslanec v Gerovem, 10 K; g. Matajevič v Gorici, 5 K; gg. deželni uradniki v Ljubljani, 14 K 60 h kot preostanek nabranega denarja za venec na krsto r. dr. A. Schafferja; g. Fran Finžgar, c. kr. okr. šolski nadzornik in učit. prof. v Gorici, 5 K; g. dr. Alojzij Brenčič, odvetnik v Celju, 5 K; g. dr. Juro Hrašovec, odvetnik v Celju, 10 K; g. prof. Fran Borštnik, župan in posestnik v Borovnici, 10 K; g. E. Pogačnik, trgovec in posestnik v Cerknici, 5 K; g. Anton Kobi, posestnik na Bregu pri Borovnici, 5 K; g. Janko Dekleva, župan, posestnik in trgovec v Britofu pri Vremah, 5 K; g. Blaž Grča, župnik in deželni poslanec v Šempasu, 2 K; g. Vendelin Küssel, c. kr. davkar v Ratečah pri Zidanem mostu, 5 K; g. Rudolf Kokalj, posestnik v Kranju, 5 K; učiteljstvo s Toplic, Soteske in Gor. Sušice 52 K 54; g. Ante Beg, urednik »Slov. Naroda« v Ljubljani 10 K. Živel učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Iz tolimskega okraja kolekta št. 5, kateri je priložil c. kr. okr. šolski nadzornik, g. And. Lasič 10 K v gotovini. Iz laškega okraja kolekta št. 13 in 62. Iz krškega okraja prepis kolekta št. 1. Živel!

Osebnosti. Stalni učitelji so postali na svojih mestih gg.: Fr. Grum v Vipavi, Fortunat Lampret v Trnovem, Julij Cenčič v Senožečah, Jos. Lipovec v Bukovju; nadalje ste postali stalni učiteljici gdč. Ana Mally v Dolskem, Marija Barle v Suhorju. Premeščen je učitelj g. Valentin Mikuš iz Podkraj v Prečno. Izstop iz šolske službe se je dovolil gdč. Pavli Schitnik. V stalni pokoj je šla učiteljica v Ribnici, gdč. Ana Kaiser. Nova šola se ustanovi v Javorju, dočim se enorazrednica v Catežu razširi v dvorazrednico.

Osebnosti s Štajerskega. V Pišecah pri Brežicah sta nameščeni Ernestina Bradaškova, doslej učiteljica v Sromljah, in Emilija Grebenčeva, dosedaj suplentinja v Ribnici. Možitev so dovolili Ani Černejevi v Sevnici z ondotnim nadučiteljem Jos. Mešičkom.

Liberalizem — crka! Kdo pravi tako? — »Domoljub« z dne 1. t. m., str. 34. Pravi, da bo crknil tudi pri nas. Lepše seveda ne more pisati list, ki je namenjen »slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo«. To so res pravi učitelji narodov! Blagor nam!

V blagohotno uvaževanje. Ljubljansko učiteljstvo priredi menda koncem šolskega leta razstavo risarij. Ali bi ne bilo primerno, ko bi razstavni odbor prepustil nekaj prostora tudi učiteljem s kmetov, posebno onim, ki jih je določil c. kr. dežel. šol. svet, da morajo gojiti risanje po novi metodi? Prav bi bilo!

Lep zgled. Kako zna klerikalizem izborni svoje verne bravce voditi za nos, nam kaže št. 26 »Slovenca«. Izpustil je z namenom opombo o Šusteršičevem hujškanju v Cerknici, kakor smo pisali mi. Napisal je samo: »Neki kmet je zavpil v gostilnici: »Kdor bo prijatelj z našim učiteljem, naj ga vzame hudič!« i. t. d. »do norca se je delal iz nas klerikalizem!« Vsa njegova rafinirana notica izgleda, kakor bi mi napovedali boj kmetom in ne zavodnikom našega naroda. To pomeni, z namenom lagati, ljudi imeti za norca in kopati grob katoliškemu prepričanju, ki se z njim »Slovenec« neprenehoma baha. Da je klerikalizem lažniv in obrekljiv, je s tem iznova potrjeno, kar smo pa že in tudi še bomo dokazali.

„Packi“ se imenuje nova dišeca cvetka, ki je pognala na dobro pognojeni njivi »Slovenčevih« zabavljic in psovk. Ta vonjiva rožica je bila sicer namenjena nam; ker pa ne sprejemamo tako nežnih darov, so morali »Slovenčevi« botaniki tudi ta košati cvet spraviti v lastni herbarij. Da bi jim delal mnogo srčnega veselja!

„Slovenska Zadruga“, strokovno glasillo slovenskega posojilništva, ki ga ureja g. ravnatelj Lapajne v Krškem, piše jako laskavo o »Hranilnici in posojilnici učit. konvikta v Ljubljani«. Zlasti omenja pohvalno popolnoma pravilno in vzorno poslovanje društvenega vodstva.

Čast takim možem! Iz Tržiča poročajo: Odposlanstvo učiteljstva, ki je govorilo glede draginjskih doklad s posameznimi člani krajnega šolskega sveta v Tržiču, je spoznalo, da javnost niti ne ve, kako hudo se godi kranjskemu učiteljstvu. Eden izmed članov krajnega šolskega sveta se je izrazil, da dá draginjsko doklado učiteljstvu sam, ako bi je ne dal krajni šolski svet.

Prosimo pojasnila. V »Edinosti« čitamo: C. kr. namestništvo je z naredbo od 6. marca 1902. št. 4996/VII. ravnateljstvu ljudske državne šole v ulici Fontana priobčilo naredbo ministrstva za bogočastje in nauk dno 15. februarja, št. 35778 ex 1905, s katero se je nalagalo, naj se stareji učitelji, ki poučujejo na tej šoli slovenščino, sukcesivno razbremenene po novoimenovanih učiteljih! — Ker vemo, da se je od tedaj do danes izvršilo nekoliko imenovanj na rečeni šoli, želeli bi pojasnila: se je li v teh imenovanjih kaj oziralo na ukaz v citirani ministerijalni naredbi, oziroma je li ima kateri imenovani učiteljev kvalifikacijo, ki jo zahteva naredba, to je: je li kdo od njih, ki so bili imenovani od tedaj, usposobljen za pouk v slovenščini? Ker je vprašanje za nas jako važno, bi nas pojasnilo nanje jako zanimalo.

„Na Štajerskem napredujemo“. Posnetek tega članka, ki smo ga priobčili v 2. let. šte., prinašajo praške »Učiteljské Noviny«.

Želje vadniških učiteljev. Odposlaništvo »Društva avstrijskih vadniških učiteljev« je 26. pret. mes. obiskalo predsednike državnoborničnih klubov in naučnega ministra. Prosili so, naj uvažujejo vloženo spomenico za izboljšanje razmer učiteljev na vadnicah, in so stavili te-le zahteve: Zvišanje sedanjih petletnih doklad od 200 na 300 kron, oziroma od 300 na 400 kron; avanziranje v IX. činovni razred; znižanje službene dobe od 40 na 35 let; vračunanje službene dobe in določitev petletnic od dne izkušnje učiteljske sposobnosti; pri imenovanju glavnih učiteljev in okrajnih šolskih nadzorikov najbolj jemljejo ozir na vadniške učitelje; konferenčne ure naj zaračunajo po njihovem resničnem številu; omogočijo naj nadaljne študije z ustanovitvijo velikošolskih tečajev. Naučni minister je obljubil, da bo upošteval želje vadniških učiteljev. — Ali jih tudi uresniči, je drugo vprašanje.

Škof Josip Juraj Strossmayer je obhajal dne 4. t. m. devetdesetletnico svojega rojstva.

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Postojni z dne 28. pret. mes. Izza zadnje seje kurentnim potom rešene vloge se z odobravanjem vzamejo na znanje. Nekaterim šol. otrokom se dovoli olajšaja glede šolskega obiskovanja. Učitelju G. Grossmannu v Matenji vasi se pripozna 6. starostna doklada (od 1. junija 1904). Prošnja nekega nadučitelja za denarno podporo se priporočilno predloži c. kr. dež. šol. svetu. Se-stavi se komp. tabela za def. nameščenje učnega mesta v Košani. Rešijo se 3 disciplinarne zadeve. Končno se prizna potreba ustanovitve enorazrednice v Ložah pri Vipavi.

„Jugoslovanska korespondenca“. Časnikar g. Plut, rodom Slovenec, je začel izdajati v Belem gradu »Jugoslovansko korespondenco«. Dopisnike in sotrudnike ima v vseh jugoslovanskih mestih.

Umrla je v Gorici Pavlina Slokarjeva, kandidatinja III. letnika tamošnjega učiteljskega.

„Domovina“ ostro kritikuje razmere na celjskih mestnih šolah. Nje kritika obsoja delovanje celjskega nemškega učiteljstva in — vedenje podivjane celjske nemške mladine.

„Primorski Gospodar“ je naslov novemu listu, ki je začel izdajati v Gorici A. Štrekelj, potovalni učitelj za kmetijstvo.

Novo šolo nameravajo zidati v Zeleznikih na Gorinjskem.

Velikansko šolsko poslopje, v katerem bo 150 šolskih sob in prostora za 8000 otrok, nameravajo graditi v Novem Yorku.

Ločitev cerkev in države na Francoskem. Iz Pariza poročajo, da predloži ministrstvo zbornici načrt zakona glede popolne ločitve cerkve od države.

Dolgost človeškega življenja. Kasperjeva raziskavanja so dognala, da doživi 70. leto:

izmed 100 teologov — — — —	42
„ 100 kmetovalcev — — — —	40
„ 100 višjih uradnikov — — — —	35
„ 100 trgovcev in obrtnikov — — — —	35
„ 100 vojakov — — — —	32
„ 100 nižjih uradnikov — — — —	32
„ 100 odvetnikov — — — —	29
„ 100 umetnikov — — — —	28
„ 100 učiteljev — — — —	27
„ 100 zdravnikov — — — —	24.

Ta števila govore dovolj glasno, čigavo življenje je najtežje in čigavo najlažje! Saj ni čudal!

Razgled po šolskem svetu.

— **„Društvo za katoliško vseučilišče“**, imenovano tudi »Peto kolo«. Dne 29. januarja t. l. je imelo »društvo za katoliško vseučilišče« pod predsedstvom kardinala Katschthalerja v Solnogradu svoj občni zbor. Kakor je povedal predsednik zborovalcem, blagoslovlja papež Pij X. društveno delovanje. Blagoslov je podal v pismu kardinal Merry del Val. Društvo pridobiva baje med avstrijskimi katoličani vedno več simpatij in članov. Društvo ima sedaj 2,043.421 K 92 h imetja. V knjižnici je že 30 000 zvezkov. Baron Walterskirchen je obžaloval, da ni uspeh društva v nikakem razmerju z važnostjo (!) katoliškega vseučilišča. Zabavljaj je pa tudi na sedanja vseučilišča, rekoč, da ni njih duh niti krščanski niti domoljuben. Po njegovem mnenju je še dolgo do tedaj, da dobimo naučnega ministra, ki bo dejal z dr. Luegerjem: »Socijalno-demokratskih in vsenemških profesorjev ne imenujem!« — Da ne bo kakega očitjanja, povemo, da smo to poročilo posneli po »Slovencu«, ki je v takih rečeh gotovo zanesljiv vir. — Opozarjamo bralce, da sta si izjavi kardinala Katschthalerja in barona Walterskirchna v nasprotju. Prvi je trdil, da pridobiva društvo vedno več simpatij in članov, drugi pa, da ni uspeh društvenega delovanja v nikakem razmerju z njega važnostjo. Gospodje bi se morali pred zborovanjem pomeniti, kaj bodo govorili, sicer pobijajo drug drugega. To pa ni lepo!

— **Za svetovni mir.** Italijanski učitelji so sklenili na skupščini v Perugiji, da izbacnejo iz šolskih knjig vse, kar govori o vojskah. Enako so sklenili francoski učitelji na skupščini v Amiensu.

— **Karlo Matica**, ravnatelj kr. učiteljskega v Zagrebu, je praznoval 29. pret. mes., petindvajsetletnico učiteljevanja. Karlo Matica je svečenik in pedagog, ki je po srcu in delovanju v čast svojemu stanu. Vsako leto prireja s svojimi gojenci poučne izlete tudi izven domovine. Ogleдал si je z njimi tudi že vse naše znamenite kraje. Tako vzgaja hrvaški učiteljski naraščaj. Tudi med slovenskim učiteljstvom ima mnogo znancev in prijateljev. Odličnemu šolniku naše iskrene čestitke!

— **V Švediji** skrbje prvi švedski umetniki za šolske dekoracije. Med temi umetniki so Karl Larsson, Nils Kreuger, Bruno Liljefors itd. Dekoracije naročajo ali posamezni mecen ali pa društvo »Umetnost v šoli«. In pri nas?...

— **Umetnost v katekizmu.** V Turinu so natisnili katekizem z 62 ilustracijami, ki stane samo 40 centezimov. Tudi na Francoskem imajo ilustrovane katekizme. In pri nas?... Kaj bi bilo potem s politiko, če bi se bavili s katekizmi!

— **Za francoske učiteljice.** Kakor poroča »Revue internationale de l'enseignement«, imajo v Londonu društvo za nameščanje francoskih učiteljic na Angleškem, ker dobivajo na Angleškem boljša mesta nego v domovini.

— **V Saint Louisu** v Ameriki so se sešli učitelji v odbor, ki daje tovarišem, prišedšim v mesto, brezplačno navsegle glede cenih stanovanj in drugih ugodnosti. — Kadar izvedemo slovenski napredni učitelji še nekatere načrte, ki smo jih zasnovali zadnji čas v izpopolnitev svoje organizacije, bo tudi našim tovarišem in tovarišicam mnogo lažje in vse ceneje, ko bodo prihajali v Ljubljano.

— **Naloga francoskega učiteljstva.** Francoski list »Le Volume« prinaša članek, ki ga je napisal posl. Mossé. Pravi: Od učitelja ne zahtevamo danes samo, da je vsak dan v šoli. Republiška vlada hoče, da imej učitelj več sposobnosti nego kdorkoli drugi, da bo pravi vzgojitelj ljudstva. Z mladino naj prireja igre in izlete. Da uvede mladino v meščansko življenje, naj jo uči v rani mladosti ščedljivosti in skupnosti. Treba pa je, da zvečamo učiteljstvu plače, da se ne bodo odvracali od tega poklica sposobni ljudje, zakaj od njih je zavisen uspeh šolstva, a stvar republike je ozko zvezana s tem uspehom. — Resnične besede! In pri nas?...

— **„Hrvatska učiteljska pripomočna i posmrtna zadruga“**, donekoliko podobna »Vdovskemu društvu«, oziroma »Jubilejski samopomoči«, ima 414 članov (hrvaškega učiteljstva je preko 2000). V l. 1904. je razdelila zadruga svojim članom 1435 K podpore in 720 K »posmrtnine«, skupaj torej 2155 K. Člani plačujejo mesečno po 1 K članarine. Čudno je, da se hrvaško učiteljstvo bolj ne oklene te svoje prekoristne zadruge, kakor je gotovo tudi čudno, da je naše učiteljstvo tako malobrižno do »Vdovskega društva« in do »Jubilejske samopomoči«.

— **Češka univerza v Pragi** šteje v letošnjem zimskem tečaju 3035 rednih in 768 izrednih poslušalcev. Od teh je na bogoslovni fakulteti 124 rednih in 7 izrednih, na pravni 1525 rednih in 284 izrednih, na medicinski 347 rednih in 32 izrednih in na modroslovni 1039 rednih ter 445 izrednih slušateljev. Napram lanskemu letu ima češka univerza letos 100 slušateljev več. Češko univerzo v Pragi obiskuje več slovenskih dijakov.

— **Francoska** ima za 39.000.000 prebivalcev 84.976 ljudskih šol.

Listnica uredništva.

V **Isro**: Od takrat teče že peti mesec, torej je poročilo gotovo že zastarelo. Zato ga ne moremo priobčiti. Pošljite kaj takega kakor predzadnjič. Saj porabite deloma lahko tudi to. Lepe pozdrave! — **Gos. Rajko Justin**, nadučitelj v Vremah: Na Vašo prošnjo izjavljamo, da Vi niste spisali članka »Šola — v svinjaku«. — **Na Koroško**: Članek priobčimo prihodnjič. — **R. K.**: Vašega popravka ne prijavljamo danes, ker nimamo prostora, a ga natisnemo prihodnjič, ker smo po zakonu v to vezani in upravičeni. — Več stvari smo morali odložiti za pozneje.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 144.

Kranjsko.

Na štirirazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Litiji je razpisano mesto učitelja v definitivno oziroma začasno nameščenje.

Prednost imajo učitelji, ki so zmožni poučevati na obrtno-nadaljevalni šoli.

Prošnje se imajo tuuradno vložiti do 15. marca t. l.

Prosilci, ki še niso na javni ljudski šoli na Kranjskem definitivno nameščeni, morajo, ako prosijo za definitivno nameščenje, prošnji priložiti izpričevalo c. kr. državnega zdravnika o fizični zmožnosti za učiteljsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, 4. svečna 1905.

Št. 260.

Na enorazredni ljudski šoli v Podkrajju se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 17. februarja 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim spričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 3. februarja 1905.

Št. 246.

Na štirirazredni ljudski šoli v Dobropoljah je popolniti nadučiteljsko mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se sem-le vlagajo do 15. marca 1905.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 6. svečna 1905.

Št. 122.

Štajersko.

Na petrazredni, v tretjem krajevnem razredu se nahačajoči ljudski šoli Čadramu sta o Veliki noči 1905 stalno popolniti dve učiteljski mesti.

Redno opremljene prošnje je poslati predpisanim službenim potom do 15. sušca 1905 na krajni šolski svet Čadramu, pošta Oplotnica.

K temu se pripomni, da dobijo učitelji od krajnega šol. sveta za stanovanje letno 60 kron.

Okrajni šolski svet Konjice, 31. januarja 1905.

Št. 51 & 54.

V političnem okraju ljutomerskem so na sledečih, v 3. plačilnem razredu stoječih šolah učiteljske službe o Veliki noči namestiti, in sicer pri Sv. Jurju na Ščavnici samo stalno, pri Sv. Jurju in na Ščavnici stalno oziroma tudi začasno.

Obeh deželnih jezikov popolnoma zmožni prositelji oziroma prositeljice imajo svoje pravilno, tudi z dokazom avstrijskega državljanstva obložene prošnje po službenem potu vložiti do konca februarja pri dotičnem krajevnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru — Gornji Radgoni, dne 1. februarja 1905.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak **četrtrek** od 11.—12. ure dopoldne in vsako **soboto** od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem **hranilnih vlog** po 4%, oddaja **posojil na osebni kredit** po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober **porok in plačnik**, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna namka za 10 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Zaloška cesta št. 5.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“